

Univerzita Karlova v Praze

ZÁZNAM O PRŮBĚHU OBHAJOBY

DIPLOMOVÉ PRÁCE

Název práce: *Formy hodnocení a jejich využitelnost při práci s chybou v hodinách ČJ*

Jazyk práce: český

Student: Ivana Šmídová

Fakulta: Pedagogická

Studijní program: Učitelství pro I. stupeň

Vedoucí / školitel: mgr. Blanka Staňková

Oponent(i): doc. PhDr. Martina Šmejkalová, Ph.D.

Předseda komise: doc. PhDr. Martina Šmejkalová, Ph.D.

Členové komise: PhDr. Ladislav Janovec, Ph.D.

PhDr. Pavla Chejnová, Ph.D.

Datum obhajoby: 26. května 2011

Průběh obhajoby:

Diplomantka se ve své práci zabývala výhodami a nevýhodami různých forem hodnocení žáka, zajímalo ji, jak různé chyby žáka ovlivňují jeho výkon

Autorka vycházela z literatury věnované práci s chybou, tato literatura se stala východiskem pro autorčinu vlastní práci – vytvořila pracovní listy. Při výzkumu autorka použila metodu analýzy dokumentů, pozorování a rozhovoru s dětmi na základní škole. Žáci pracovali rovněž se zpětnou vazbou.

Autorka zjistila, že žáci přistupují k chybě kladně, chyba je nestresovala, až na drobné nedostatky vede žáky k dobré práci s ní. Žáci ve všech listech chyby identifikují, interpretují i korigují. Výzkum neprokázal motivační hodnotu listů, autorka si je vědoma, že s nimi pracovala poměrně krátkou dobu.

Jeden list byl ověřován na všech žácích ve všech ročnících. U žáků druhého ročníku se projevoval ještě problém pojmenovat chybu, zatímco ve čtvrtém a pátém ročníku ji pojmenovat uměli, ale měli problémy s interpretací jejích příčin.

Vedoucí práce

Za klady diplomové práce považuji to, že studentka přikládá k citacím odborných

textů i vlastní názor. Klade si otázky na základě studia odborné literatury. Shrnuje závěry z různých odborných zdrojů vlastními slovy a vyzdvihuje ty informace, které pokládá za nejdůležitější.

Zvláště oceňuji skutečnost, že porovnává způsoby hodnocení z hlediska práce s chybou.

Nedostatek vidím v tom, že studentka ve výzkumu nezohledňuje, jaké dosavadní zkušenosti mají

respondenti se sebehodnocením a prací s chybou.

Studentka dodržela všechny formální náležitosti. Zvláště oceňuji kvalitu jazykové stránky práce.

Dotazy a připomínky vedoucího práce

Jak souvisí hodnocení klíčových kompetencí se zadáním diplomové práce?

V praktické části je skoro polovina PL zaměřená na výuku čtení. Vysvětlete důvody jejich zařazení.

Jaký typ hodnocení preferujete vy a proč?

Jakým způsobem byste dále prohlubovala dovednosti žáků při sebehodnocení? Měli žáci ve sledovaném vzorku již nějaké zkušenosti se sebehodnocením?

Reakce autorky

Klíčové kompetence jsou obecnější cíl, ke kterému se musí směřovat i ve výuce českého jazyka. Hlavně ke kompetenci k učení nebo řešení problémů pomáhá osvojení si správného sebehodnocení.

Čtení je podle autorky plnohodnotnou součástí výuky českého jazyka, některé z předložených listů lze aplikovat i do jiných hodin, ale jiné vyzdvihují specifika výuky čtení, např. zvládání techniky čtení, porozumění čtenému, zpracování získaných informací.

Autorka nemá zatím dlouhodobou praxi, nemá tedy dosud vyhraněný názor na hodnocení, domnívá se ovšem, že každý typ hodnocení může mít v jisté situaci určité výhody.

Co se týče dosavadních zkušeností žáků s hodnocením, má autorka jisté informace od vyučujících ve třídách, v nichž probíhal výzkum – ve čtvrté a páté třídě žáci provádějí sebehodnocení, ve druhém ročníku teprve začínají.

Oponent práce

Diplomantka přehledně a precizně formuluje svoje záměry a postupy. Proto je velká škoda, že zůstala stát na půli cesty a neprezentovala výsledky výzkumu v reprezentativním závěru. Vytkla bych také diplomantce, že ve větší míře neopřela svůj výzkum o teoretickou bázi psychodidaktickou a psycholingvistickou. Některé pasáže tak jsou poněkud vágní: „Domnívám se, že sebehodnocení žáků v hodinách českého jazyka může být velice přínosné pro jejich učení.“ (s. 45) Ve větší míře měla také zobecňovat a vymodelovat ze závěrečných dílčích postřehů teoretické principy práce s chybou v českém jazyce.

Oceňuji naopak schopnost kritické sebereflexe (s. 74), zaujetí tématem, opravdovou snahu po tazání se a hledání odpovědí.

Jazyková stránka práce je až na drobná, povětšinou interpunkční opomenutí (s. 71) velmi dobrá.

Přístup autorky k citační etice je evidentně poctivý (jen místy jsou nejednotné zápisy). V neposlední řadě se práce vyznačuje pečlivou formální úpravou.

Dotazy a připomínky oponenta práce

Prosím, aby autorka vysvětlila, proč jako jedinou didaktiku českého jazyka uvádí starší publikaci z roku 1982.

Prosím, aby vysvětlila, s kterými psychologickými a lingvodidaktickými determinantami musí u žáků předmětného věku počítat.

Související otázka – mohla by diplomantka objasnit své zjištění, že spolu s věkem stoupá i schopnost sebehodnocení?

Prosím, aby autorka konkretizovala obsah velmi obecné kapitoly „Specifika využití sebehodnocení v ČJ“.

V závěru autorka podává zprávu o využitelnosti jednotlivých pracovních listů. Prosím, aby svá pozorování zobecnila a představila několik konstitutivních principů sebehodnocení, které na základě svého výzkumu pokládá za vhodnou teoretickou bázi pro další didaktické aplikace.

Reakce autorky

Didaktika Brabcové a kol. byla studentům doporučována, ale neověřila se, zda vyšlo přepracování, tím pádem nepracovala s vydáním z devadesátých let. Další didaktiky nezná.

Po nástupu do školy je žák schopen nahlížet na pojmy pouze z jednoho úhlu pohledu, zatímco starší žák už nahlíží z více úhlů pohledu. Literaturu k tématu nezná.

Učitel musí počítat se slovní zásobou dětí, dítě na prvním stupni nemůže se přesně vyjadřovat, nemá pevně vymezené pojmy. Dítě na počátku školní docházky není schopno kriticky nahlížet na svůj výkon, velkou roli pak hraje autorita učitele. Ve vyšších třídách se už odpoutává od autorit, je schopno kritičtěji posoudit svoji práci. Žák už od mladšího školního věku se rád zapojuje a pracuje, proto by měl dostat možnost utvářet sám sebe i prostřednictvím hodnocení. Dítě postupně dokáže analyzovat svoje činy a postoje. Konkretizovat některé názory a informace autorka neumí.

Sebehodnocení se dá využít ve všech předmětech. Sebehodnocení do českého jazyka je vhodné zařazovat, protože se hodí pro všechny složky předmětu. Konkrétnější charakteristika autorku nenapadla.

Diplomantka by dávala žákům příležitost od první třídy, aby se hodnotili na základě pracovních listů, vzorem by jim byla ona. Snažila by se o to, aby žáci dokázali formulovat, co se jim povedlo a co se jim nepovedlo. Přes toto pojmenování by zjišťovala příčiny a po nich přistoupila k reflexi nápravy své práce. Ze svého šetření autorka zjistila, že při sebehodnocení si žáci budují kladný vztah ke svým chybám. Rovněž zjistila, v čem některé jí navržené pracovní listy nevyhovují a co je třeba v nich modifikovat.

Diskuse

Dr. Janovec položil otázku týkající se vztahu práce s chybou a sebehodnocení a kolik času zabere dětem sebehodnocení.

Reakce autorky

Sebehodnocení může využívat práci s chybou, může probíhat ze strany učitele i ze strany žáků, učitel musí neustále podporovat reflexi, aby byla úspěšná.

Vyplnění pracovních listů trvalo kolem 5 minut.

Výsledek obhajoby: DOBŘE

doc. PhDr. Martina Šmejkalová, Ph.D.

[jméno předsedy]